

Sygn. akt I Ca 244/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Składowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Barbara Bojakowska

Protokolant st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2017 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa R. M.

przeciwko M. M. (1)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 20 kwietnia 2017 roku, sygn. akt III RC 176/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo w całości, zasądając od R. M. na rzecz M. M. (1) 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu;
2. zasądza od R. M. na rzecz M. M. (1) 135 (sto trzydzieści pięć) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 244/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 20 kwietnia 2017 r., sygn. akt III RC 176/16, Sąd Rejonowy w Sieradzu obniżył alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 11 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt I 1 C 389/15, należne od R. M. na rzecz małoletniej M. M. (1) z kwoty 670 złotych miesięcznie do kwoty 550 złotych miesięcznie, pozostawiając bez zmiany zasady i terminy ich płatności, poczynając od dnia 20 kwietnia 2017 r. (pkt 1); oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2); znosząc wzajemnie między stronami koszty procesu (pkt 3) oraz nadając wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 4).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 11 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt I 1 C 389/15 zasądzona została kwota 670 złotych miesięcznie tytułem alimentów należnych od R. M. na rzecz jego córki M. M. (1). R. M.

mieszkał wówczas w Holandii gdzie pracował zarobkowo. W Polsce zatrudniony był w firmie (...) (obecnie (...)); korzystał natomiast z bezpłatnego urlopu. Obecnie, po powrocie do kraju w kwietniu 2016 r. powód pracuje w tej samej firmie na tym samym stanowisku i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie średnio 2 500 złotych miesięcznie. W Holandii powód zarabiał około 1 000 Euro miesięcznie, a w okresie późniejszym około 1200 -1300 Euro. Koszt utrzymania mieszkania wynosił 400 Euro, pozostałe koszty około 300 Euro. Na telefon i paliwo powód wydawał około 150 Euro. Aktualnie R. M. mieszka wspólnie z partnerką życiową i matką. Matka powoda uiszcza opłaty związane z utrzymaniem mieszkania, natomiast prowadzi odrębne gospodarstwo domowe. Powód przekazuje matce średnio 600 - 650 złotych miesięcznie. Choruje na astmę; na leki wydaje około 50 złotych miesięcznie. Na paliwo R. M. wydaje około 300 złotych miesięcznie. We wrześniu 2016 r. powód zaciągnął pożyczkę zakładową na naprawę samochodu; rata wynosi 250 złotych miesięcznie; do spłaty pozostały 2 raty.

Małoletnia M. M. (1) tak jak i w dacie rozvodu mieszka w W. wspólnie z matką O. M. i dziadkami macierzystymi. Nieruchomość w W. stanowi własność rodziców O. M.. Małoletnia ma obecnie 5 lat, uczęszcza do przedszkola w B.. W dacie rozvodu pozostawała w domu pod opieką matki, która nie pracowała zarobkowo. O. M. pozostawała wówczas na utrzymaniu rodziców; nie uczestniczyła w kosztach utrzymania domu. Aktualnie, od listopada 2015 r. pracuje w firmie (...), gdzie zarabia 1 500 - 1 700 złotych miesięcznie. Na paliwo wydaje około 300 złotych miesięcznie. Przekazuje rodzicom średnio 400 złotych miesięcznie; za obiady w przedszkolu płaci 60 złotych miesięcznie. Na początku roku szkolnego z tytułu opłat i składek O. M. uiszcza w przedszkolu łącznie 320 złotych; audycje muzyczne odbywające się w przedszkolu kosztują 3 złote, wyjazd do teatru - 26 złotych. Małoletnia ma powiększony trzeci migdał i dwa boczne; ma być poddana zabiegowi usunięcia trzeciego migdała i podcięcia dwóch bocznych; pozostaje pod opieką laryngologa. Na leki, które małoletnia bierze regularnie O. M. wydaje 100 złotych miesięcznie. Małoletnia często zapada na infekcje dróg oddechowych. Kiedy choruje pozostaje pod opieką matki lub dziadka. Zdarza się, że korzysta z prywatnych wizyt lekarskich; koszt wizyty wynosi 30 - 80 złotych. Małoletnia ma problemy z zębami. Obecnie pozostaje pod opieką poradni stomatologicznej w Ł.; co trzy miesiące ma wykonywany zabieg ozonowania; ozonowanie 4 zębów kosztuje 200 złotych; wypełnienie - 100 złotych. W tym roku miała wykonany jeden zabieg ozonowania i dwa wypełnienia. Małoletnia używa maści do smarowania zębów; maść kosztuje 40 - 60 złotych oraz emolientów; koszt zakupu kosmetyków i środków higieny wynosi 100 - 150 złotych. Spotyka się z ojcem raz w miesiącu, w sobotę lub niedzielę; ojciec zabiera ją do siebie; z reguły przebywa z nim od 11.00 do 18.00.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawą prawną roszczenia o obniżenie alimentów jest art. 138 k.r.o., który ma zastosowanie wówczas, gdy po uprawomocnieniu się wyroku zasądzającego alimenty nastąpi istotna zmiana stosunków. W niniejszej sprawie powód uzasadniał żądanie obniżenia alimentów tym, iż pogorszyła się jego sytuacja finansowa, tzn. zmniejszyły się osiągnięte dochody; ponosi on koszty utrzymania partnerki, która jest osobą bezrobotną a nadto matka małoletniej pracuje zarobkowo.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, argumenty powoda o pogorszeniu się jego sytuacji materialnej nie są słuszne. W dacie ustalania alimentów zarobki powoda kształtowały się na poziomie 1 000 Euro miesięcznie, natomiast koszty utrzymania za granicą stanowiły 700 Euro, co wskazuje, iż jego obecna sytuacja jest zbliżona do tej z daty rozvodu, mając na uwadze wysokość wynagrodzenia otrzymywanego obecnie i podawanych przez powoda kosztów utrzymania. Na powodzie nie spoczywa nadto obowiązek alimentacyjny wobec jego partnerki J. N.. Poza córką powód nie ma innych dzieci. Stan majątkowy powoda nie zmienił się. Powód nie kwestionował zakresu usprawiedliwionych potrzeb córki. Podnosił, iż całość miesięcznych wydatków związanych z utrzymaniem małoletniej nie przekracza kwoty 800 złotych; nie wykazał jednak by realizacja potrzeb M. M. (1) tą kwotą się zamykała. Zakres potrzeb małoletniej od daty rozvodu zmienił się, co związane jest z samym upływem czasu, w tym wynika i z tego, że córka stroni od września 2016 r. uczęszcza do przedszkola. Przy tym, wydatki związane z rozpoczęciem edukacji przedszkolnej nie ograniczają do składek wymienionych w pozwie. W tym zakresie twierdzenia pozwu nie uwzględniają także wydatków związanych ze świadczeniami zdrowotnymi, a te wobec pozostawiania małoletniej pod opieką laryngologa oraz regularnym leczeniem stomatologicznym są znaczne.

Zgodnie z art. 133 § 1 k.r.o., obowiązek alimentacyjny obciąża rodziców. W dacie rozvodu matka pozwanej O. M. nie pracowała zarobkowo, pozostawała w domu sprawując opiekę nad córką. Wówczas realizowała obowiązek

alimentacyjny poprzez opiekę, osobiste starania o wychowanie dziecka. Aktualnie małoletnia znaczną część dnia spędza w przedszkolu; matka małoletniej od prawie dwóch lat pracuje, zatem może i winna realizować obowiązek alimentacyjny, dostarczając małoletniej środki pieniężne.

W świetle powyższego, Sąd Rejonowy uznał, iż obecna sytuacja faktyczna stanowi o istotnej zmianie stosunków i obniżył alimenty należne od powoda do kwoty 550 złotych miesięcznie, uwzględniając udział każdego z rodziców w zaspokajaniu potrzeb ich córki w ich obecnej sytuacji ekonomicznej. Celem złagodzenia konsekwencji obniżenia alimentów i kierując się względami słusznościowymi - poza kilkoma godzinami w miesiącu, które powód spędza córką - nie uczestniczy on w życiu M. - Sąd orzekł, że alimenty zostaną obniżone z datą wyroku i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Mając na uwadze wynik postępowania, na mocy art. 100 k.p.c. orzeczono o wzajemnym zniesieniu pomiędzy stronami kosztów procesu, a na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c. nadano wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwana wniosła apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w części, tj. w zakresie pkt 1 i 4 i podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wydanie zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy przy ustalaniu stanu faktycznego, w tym w szczególności, iż O. M. w dacie orzekania rozwodu wypełniała obowiązek alimentacyjny wobec córki również finansowo uzyskując odpowiednie środki od własnych rodziców oraz nieustaleniem pełnych uzasadnionych kosztów utrzymania małoletniej pozwanej;
2. naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 133 § 1 k.r.o. w zw. z art. 135 § 1 k.r.o., poprzez jego niezastosowanie i nieustalenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej pozwanej, jak i możliwości zarobkowych i majątkowych powoda;
3. naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie - art. 135 § 2 k.r.o., poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienia osobistych starań matki pozwanej w wychowanie i opiekę małoletniej;
4. naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 138 k.r.o., poprzez jego błędną wykładnię polegającą na błędnym uznaniu, iż przedmiotowy przepis odnosi się do każdej zmiany stosunków w sytuacji, gdy zmiana wpływająca na zmniejszenie lub zwiększenie kryteriów opisanych w przepisie art. 135 § 1 k.r.o. ma zastosowanie jedynie w sytuacji zmniejszenia lub zwiększenia możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie lub zmniejszenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego;
5. naruszenie przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na wydanie zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., poprzez nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, w sytuacji gdy przedmiotowy przepis odnosi się jedynie do zasadzanych alimentów.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję wg obowiązujących norm.

Pozwany domagał się oddalenia apelacji na koszt pozwanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Choć bowiem Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie, jak słusznie podniosła apelująca nie nadał im właściwego znaczenia, stosując przepis art. 138 k.r.o. Oceny, czy nastąpiła istotna zmiana stosunków uzasadniająca zmianę obowiązku alimentacyjnego, należy dokonywać w kontekście przesłanek z art. 135 k.r.o., a zatem prawidłowe rozstrzygnięcie wymaga rozważenia zarówno okoliczności w zakresie możliwości majątkowych

zobowiązanie, jak i potrzeb uprawnionego do alimentacji. Dopiero ustalenie, że przy uwzględnieniu obu tych kryteriów funkcjonująca w oparciu o prawomocne orzeczenie wysokość alimentów nie jest właściwa uzasadnia stosowną jej korektę. Jak ustalił Sąd pierwszej instancji, nie stanowi podstawy obniżenia świadczenia okoliczność, że zmniejszyły się możliwości majątkowe powoda, bo te, mimo niższych zarobków nie uległy zmianie wobec redukcji kosztów własnego utrzymania. Nie może stanowić również podstawy uwzględnienia powództwa fakt, iż na utrzymaniu powoda pozostaje jego partnerka życiowa, bowiem nie jest ona osobą uprawnioną do dochodzenia wobec R. M. świadczeń alimentacyjnych. Istotna z punktu widzenia art. 138 k.r.o. zmiana stosunków dotyczy pojawienia się zdolności do alimentacji po stronie matki. Słusznie jednak podnosi skarżąca, że z punktu widzenia kryteriów z art. 135 k.r.o. jej obowiązek nie jest na tyle wysoki, aby przekraczał wydatki wynikające ze zwiększonych potrzeb dziecka. Prawidłowo wskazał Sąd Rejonowy, że koszt utrzymania małoletniej, wbrew twierdzeniom powoda przekracza kwotę 800 złotych miesięcznie. W dacie wydania wyroku rozwodowego, w którym ustalono wysokość należnych od powoda świadczeń na kwotę 670 złotych miesięcznie, M. M. (1) była dzieckiem zdrowym. Obecnie, jak wynika z ustaleń Sądu pierwszej instancji, wydatki związane z leczeniem stanowią kwotę ok. 200 złotych miesięcznie. Ponadto małoletnia uczęszcza do przedszkola, a koszt z tym związany, uwzględniając wszelkie opłaty i zakup wyprawki to około 100 złotych miesięcznie. Koszt wyżywienia małoletniej to co najmniej 300 złotych miesięcznie. Przyjęcie stawki 10 złotych dziennie wydaje się stanowić pewne minimum, przy uwzględnieniu konieczności dostarczenia niezbędnych produktów mięsnych, nabiału, warzyw, owoców i napojów. Wydatki na artykuły chemiczne i kosmetyki to kolejne 100 - 150 złotych miesięcznie. Do tego dochodzą wydatki związane z zakupem odzieży obuwiu oraz z rozwojem psychicznym i społecznym dziecka - na zabawki, książki, wypoczynek wakacyjny, uczestnictwo w życiu kulturalnym (kino, teatr). Daje to kwotę około 1000 złotych miesięcznie. Przy uwzględnieniu, iż udział finansowy ojca z uwagi na wyższe od matki zarobki (o około 1000 złotych miesięcznie) oraz osobisty jej wkład w opiekę i wychowanie małoletniej (art. 135 § 2 k.r.o.), określenie jego obowiązku na poziomie zbliżonym do połowy kosztów utrzymania dziecka pozostaje w sprzeczności z art. 135 k.r.o., natomiast funkcjonująca na podstawie prawomocnego orzeczenia kwota 670 złotych jawi się jako całkowicie uzasadniona. Dodatkowo również należy w ślad za apelującą zauważyć, że choć w dacie wyrokowania w sprawie rozwodowej matka dziecka nie zarabowała, to dziecko alimentowali jej rodzice, a dziadkowie macierzyści małoletniej, dostarczając jej mieszkania, wyżywienia i uczestnicząc w opiece.

Podsumowując, zmiana stosunków, jak zaistniała od 11 sierpnia 2015 r. nie jest tego rodzaju, że uzasadniałaby obniżenie zasądzonych od powoda alimentów, a dokonując tego zabiegu, Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia prawa materialnego w postaci powołanych wyżej przepisów.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy - na podstawie art. 386 §1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo.

O kosztach postępowania za pierwszą i drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanej zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości stawek minimalnych wskazanych w § 4 ust. 4 w zw. z § 2 pkt 2 i 4 oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015 poz. 1800 ze zm. - w pierwszej instancji w brzmieniu pierwotnym, w drugiej zaś obowiązującym od 27 października 2016 r. z uwagi na datę wszczęcia postępowania odwoławczego).